



Monitoring zawodów
deficytowych i nadwyżkowych
w 2016 roku



SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM.....	6
2. RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH	11
3. ANALIZA UMIEJĘTNOŚCI I UPRAWNIEŃ	15
4. ANALIZA RYNKU EDUKACYJNEGO	18
5. ANALIZA LOKALNEGO RYNKU PRACY	20
6. PROGNOZA RYNKU PRACY	21

Wstęp

Celem Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych jest między innymi dostarczenie informacji dotyczących sytuacji na rynku pracy młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Badania rynku pracy potwierdzają fakt, iż źródeł bezrobocia młodych ludzi nie należy szukać jedynie w słabości gospodarczej, lecz przede wszystkim w braku koordynacji między systemem kształcenia a możliwościami zatrudnienia na rynku pracy. W konsekwencji system edukacyjny kształci w zawodach i specjalnościach, na które nie ma zapotrzebowania na rynku pracy, przez co przyczynia się do wzrostu bezrobocia. Zaś z drugiej strony może kształcić zbyt małą liczbę specjalistów w zawodach deficytowych. Sytuacja taka może powodować trudności w racjonalnym wyborze przez młodzież ścieżek kształcenia, w związku z tym tak ważne jest stworzenie systemu koordynującego politykę urzędów pracy, powiatowych rad rynku pracy, kuratorium oświaty i szkół z potrzebami rynku pracy.

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8, ust. 1 pkt 3 i art. 9, ust. 1 pkt 9) opracowanie badań i analiz rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych powinien być kluczowym narzędziem wykorzystywanym przy planowaniu działań prowadzących do osiągnięcia równowagi na lokalnym rynku pracy.

Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwoli w szczególności na¹:

- określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego (dotyczy władz oświatowych oraz dyrekcji szkół),
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,

¹ Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy, Instytut Nauk Społeczno Ekonomicznych 2012 rok, s. 8-9.

- usprawnienie pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów,
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Ponadto, informacje o bezrobociu i ofertach pracy według zawodów posłużą w szczególności, jako źródło informacji do:

- dostosowania poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy,
- prowadzenia racjonalnej i zgodnej z realiami rynku pracy gospodarki środkami Funduszu Pracy, pozostającymi w dyspozycji powiatowych urzędów pracy, w zakresie asygnowania środków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, szczególnie w zakresie programów specjalnych i aktywizacji absolwentów,
- opracowywania przez samorządy lokalne strategii działania oraz oceny i weryfikacji ich założeń w części dotyczącej łagodzenia skutków bezrobocia oraz promocji zatrudnienia,
- planowania działań przez instytucje i organizacje współpracujące na lokalnym rynku pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu,
- podnoszenia jakości poradnictwa zawodowego, poprzez bieżące wskazywanie doradcom zawodowym profesji poszukiwanych przez lokalnych pracodawców oraz takich, na które maleje zapotrzebowanie,
- stworzenia praktycznego systemu wymiany informacji o wzajemnych powiązaniach, zachodzących pomiędzy potrzebami rynku pracy i systemem edukacyjnym, tak dla instytucji rynku pracy, jak instytucji edukacyjnych,
- usprawnienia pośrednictwa pracy, poprzez dostarczanie informacji zawodoznawczych charakteryzujących stan i ewolucję rynków zatrudnienia (ze szczególnym uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych) w środowiskach lokalnych,
- stworzenia podstaw do dyskusji o korekcie kierunków struktury i treści kształcenia zgodnie z wymogami poszczególnych rynków pracy,
- uświadomienia pracownikom instytucji rynku pracy, skali niedostosowania struktury zawodów/specjalności do potrzeb rynku pracy,
- wyposażenia przedstawicieli instytucji edukacyjnych w wiedzę o stanie i ewolucji rynku pracy w województwie i (odpowiednim) powiecie,
- podniesienia wiedzy przedstawicieli instytucji edukacyjnych o procesie dostosowania edukacji do wymagań wojewódzkiego i powiatowego rynku zatrudnienia,
- uzyskania przez przedstawicieli instytucji edukacyjnych wiedzy, niezbędnej do prowadzenia bieżącej koordynacji edukacji z zatrudnieniem,

- podniesienia świadomości przedstawicieli instytucji zajmujących się rynkiem pracy i rynkiem edukacyjnym o konieczności prowadzenia zintegrowanych działań na rzecz dostosowania systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

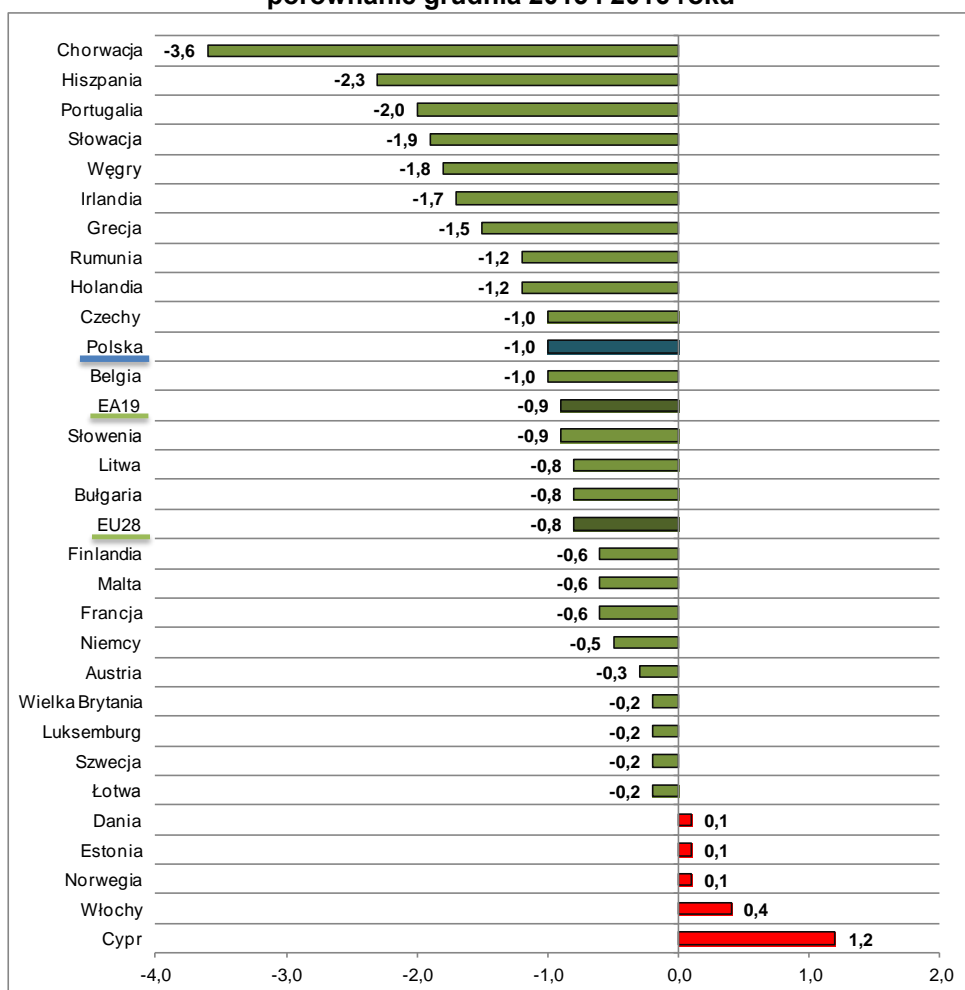
Zakłada się, że głównymi użytkownikami informacji zawartych w opracowaniu będą:

- Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie i powiatowe urzędy pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego,
- lokalne władze oświatowe i dyrekcje szkół ponadgimnazjalnych oraz placówki naukowo – badawcze,
- zainteresowane lokalne organy rządowe i samorządowe,
- instytucje i organizacje społeczno – polityczne z terenu województwa zachodniopomorskiego zainteresowane współdziałaniem na rynku pracy,
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- instytucje szkoleniowe.

1. Charakterystyka bezrobocia w województwie zachodniopomorskim

Według danych Eurostat zharmonizowana stopa bezrobocia² dla Polski w grudniu 2016 roku³ wynosiła 5,9% tj. o 1,0 pkt proc. mniej niż w tym samym okresie 2015 roku. W grupie wybranych krajów największym bezrobociem na koniec badanego roku charakteryzowała się Grecja – 23,0%, spadek wyniósł 1,5 pkt proc. Największy spadek w analizowanym okresie odnotowano dla Chorwacji – 3,6%, Hiszpanii – 2,3% oraz Portugalii – 2,0%. Nieznacznym wzrostem stopy bezrobocia charakteryzowało się pięć państw, Cypr o 1,2%, Włochy o 0,4% oraz Norwegia, Estonia i Dania o 0,1%.

Wykres 1. Zmiana zharmonizowanej stopy bezrobocia w wybranych krajach – porównanie grudnia 2015 i 2016 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Na koniec 2016⁴ roku bezrobotni stanowili 8,3% ludności aktywnej zawodowo⁵. Ze zbioru województw największym odsetkiem osób bezrobotnych charakteryzowało się

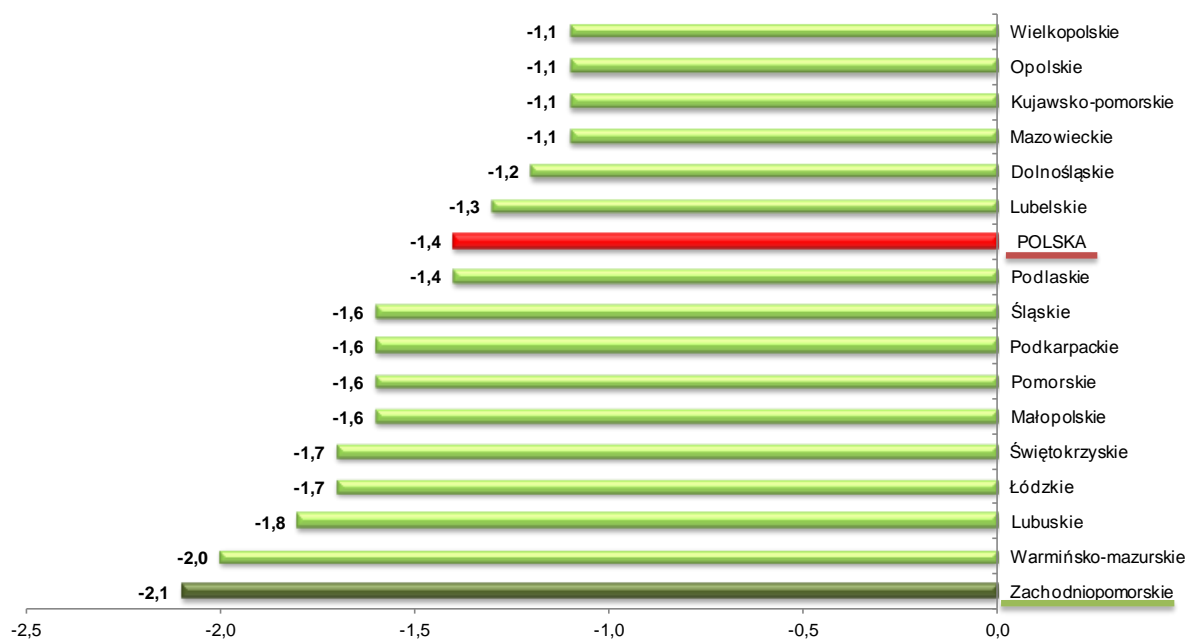
² Wg metodologii Eurostat zharmonizowana stopa bezrobocia jest wynikiem przyjętej przez ujednocionej metody wyznaczania tego wskaźnika dla każdego z krajów członkowskich. Dane obliczane są przez Eurostat w oparciu o kwartalne wyniki badania siły roboczej (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności –BAEL/ Labour Force Survey – LFS) oraz miesięczne dane z bezrobocia rejestrowanego. Zharmonizowana stopa bezrobocia obliczana jest, jako procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tj. sumy pracujących i bezrobotnych). Dane te są wyrównywane sezonowo. (Źródło: „Zasady metodyczne statystyki rynku pracy i wynagrodzeń”.)

³ Dane Eurostat z dnia 31.01.2017r.

⁴ Dane GUS z dnia 25.01.2017r.

niezmiennie warmińsko-mazurskie – 14,2%, na kolejnym miejscu uplasowało się kujawsko-pomorskie – 12,1% dalej podkarpackie – 11,6%. Najmniejsze bezrobocie notowano w wielkopolskim – 5,0%. Porównując wartość stopy bezrobocia z początku i końca analizowanego okresu, obserwuje się jej spadek we wszystkich województwach, dla Polski omawiany wskaźnik zmniejszył się o 1,4 pkt proc. Odsetek bezrobotnych w zbiorowości osób aktywnych zawodowo w największym stopniu obniżył się w województwie zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim i lubuskim odpowiednio o 2,1; 2,0 oraz 1,8 pkt proc. W grupie regionów z najmniejszym spadkiem 1,1 znalazły się województwa wielkopolskie, opolskie, kujawsko-pomorskie i mazowieckie.

Wykres 2. Zmiana stopy bezrobocia w województwach – grudzień 2015 i 2016 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

W grudniu 2016 roku w porównaniu z analogicznym miesiącem ubiegłego roku notowano znaczny spadek liczby bezrobotnych w Polsce. Na koniec przedstawionego okresu w rejestrach powiatowych urzędów pracy na obszarze kraju znajdowało się łącznie 1 335,1 tys. osób bezrobotnych wobec 1 563,3 tys. na koniec grudnia 2015 roku, co oznacza spadek o 14,6 pkt proc.

W analizowanym roku najwyższą dynamikę spadku liczby bezrobotnych odnotowano dla województwa małopolskiego, o 19,3 pkt proc., nieznacznie mniejszą dla województwa śląskiego, lubuskiego, pomorskiego oraz zachodniopomorskiego odpowiednio o 19,2; 17,7; 17,4 oraz 17,1 pkt proc. Najmniejszym spadkiem liczby bezrobotnych charakteryzowało się województwo kujawsko-pomorskie, zaledwie o 8,1 pkt proc.

⁵ Wg metodologii GUS stopa bezrobocia jest to procentowy udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy). (Źródło: „Zasady metodyczne statystyki rynku pracy i wynagrodzeń”.)

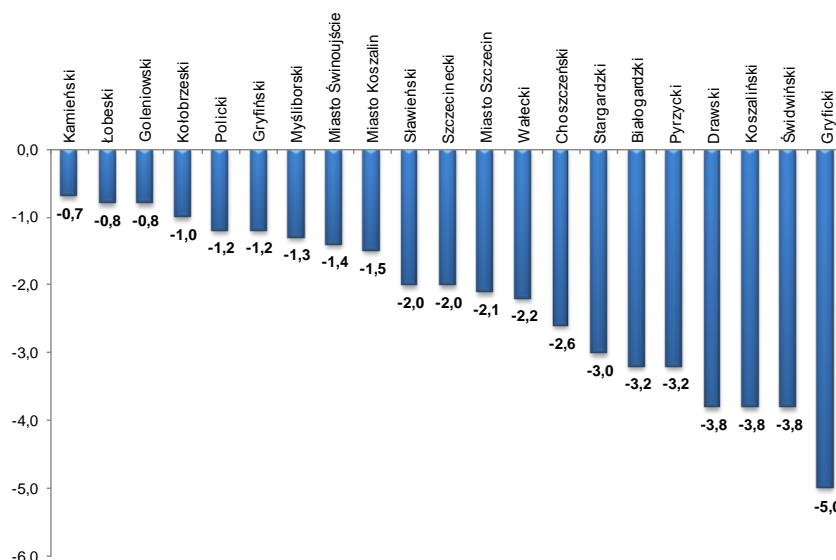
Tabela 1. Wzrost/spadek liczby bezrobotnych w województwach – porównanie grudnia 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych				Dynamika XII.2015 = 100		Stopa bezrobocia	
	XII.2015		XII.2016		ogółem	kobiety	XII.2015	XII.2016
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety				
POLSKA	1 563 339	816 138	1 335 155	712 227	85,4	87,3	9,7	8,3
Dolnośląskie	99 952	51 579	85 984	45 464	86,0	88,1	8,5	7,3
Kujawsko-Pomorskie	107 255	60 367	98 522	56 684	91,9	93,9	13,2	12,1
Lubelskie	107 895	52 567	95 596	47 184	88,6	89,8	11,7	10,4
Lubuskie	39 348	21 263	32 367	18 300	82,3	86,1	10,5	8,7
Łódzkie	109 510	54 504	91 041	46 116	83,1	84,6	10,3	8,6
Małopolskie	119 601	64 189	96 531	52 328	80,7	81,5	8,3	6,7
Mazowieckie	216 527	104 684	188 910	93 803	87,2	89,6	8,3	7,2
Opolskie	36 203	19 766	32 419	18 019	89,5	91,2	10,1	9,0
Podkarpackie	123 514	63 579	107 567	56 384	87,1	88,7	13,2	11,6
Podlaskie	55 019	24 943	48 361	22 057	87,9	88,4	11,8	10,4
Pomorskie	77 662	44 573	64 132	38 481	82,6	86,3	8,9	7,3
Śląskie	148 508	80 665	119 981	66 686	80,8	82,7	8,2	6,6
Świętokrzyskie	66 131	32 687	57 126	28 939	86,4	88,5	12,5	10,8
Warmińsko-Mazurskie	83 510	44 083	73 079	39 627	87,5	89,9	16,2	14,2
Wielkopolskie	93 311	53 807	77 697	45 716	83,3	85,0	6,1	5,0
Zachodniopomorskie	79 393	42 882	65 842	36 439	82,9	85,0	13,1	11,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

Na koniec grudnia 2016 roku bezrobotni w województwie zachodniopomorskim stanowili 11,0% ludności aktywnej zawodowo. Ze zbioru powiatów największym odsetkiem osób bezrobotnych charakteryzował się powiat łobeski – 23,1%, na kolejnym miejscu uplasował się białogardzki – 22,3%, następnie choszczeński – 20,8%. Najmniejsze bezrobocie notowano w Szczecinie – 4,7%. Porównując wartość stopy bezrobocia z początku i końca analizowanego okresu, obserwuje się jej spadek we wszystkich powiatach, dla województwa omawiany wskaźnik zmniejszył się o 2,1%. Odsetek bezrobotnych w zbiorowości osób aktywnych zawodowo w największym stopniu obniżył się w powiecie gryfickim o 5,0 pkt proc.

Wykres 3. Zmiana stopy bezrobocia w powiatach województwa zachodniopomorskiego – grudzień 2015 i 2016 roku

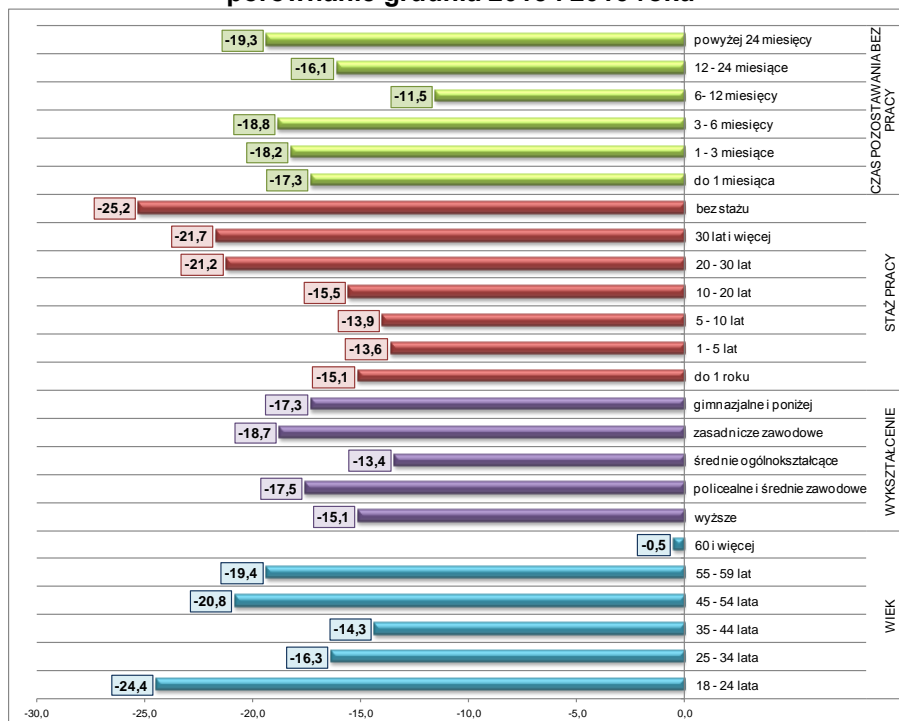


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

Z analizy struktury osób bezrobotnych z województwa zachodniopomorskiego wynika, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby od 25 do 34 roku życia – 26,1%, z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 33,4%, posiadający staż pracy od roku do 5 lat –

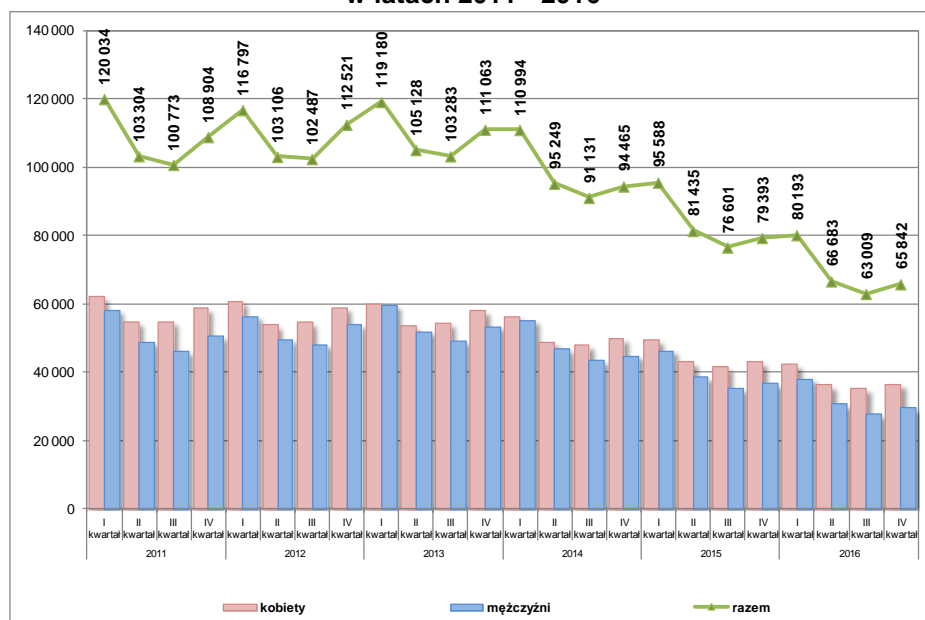
22,4%, pozostający poza zatrudnieniem powyżej 24 miesięcy – 20,7%. Analizując zmianę struktury bezrobotnych w badanym okresie (koniec grudnia 2015 roku oraz 2016 roku) wyraźnie widać najniższy spadek w kategorii – osoby powyżej 60 roku życia.

Wykres 4. Zmiany w strukturze bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim porównanie grudnia 2015 i 2016 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

Wykres 5. Liczba bezrobotnych z podziałem na płeć w województwie zachodniopomorskim w latach 2011 - 2016

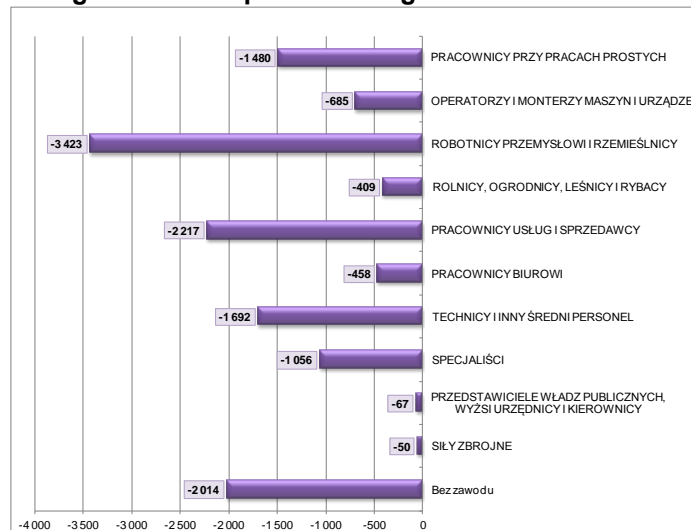


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

Na koniec grudnia 2016 roku w ewidencji urzędów pracy na obszarze województwa zachodniopomorskiego pozostawało 65 842 osoby bezrobotne wobec 79 393 osób pod koniec grudnia 2015 roku, co oznacza spadek o 17,1 pkt proc. W strukturze bezrobotnych, w analizowanym okresie, większość stanowiły kobiety 55,3%.

Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych na koniec grudnia 2016 roku, posiadało zawód mieszczący się w grupie wielkiej **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**, 21,2% oraz **Pracownicy usług i sprzedawcy**, 21,0%. Największy spadek liczby bezrobotnych, w analizowanym półroczu odnotowano dla grupy **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** o 3 423 osoby oraz **Pracownicy usług i sprzedawcy** o 2 217 osób.

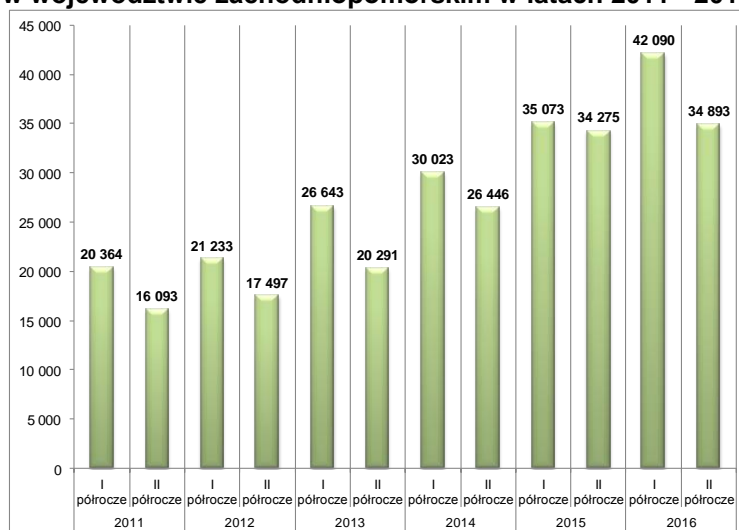
Wykres 6. Zmiana w liczbie bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim według zawodów – porównanie grudnia 2015 i 2016 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

Według informacji ze sporządzanych, co miesiąc sprawozdań MPiPS-01 wynika, że w 2016 roku w urzędach pracy na obszarze województwa zachodniopomorskiego zarejestrowano 75 648 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. W porównaniu do 2015 roku w badanym okresie liczba etatów wzrosła o ponad 7 i pół tysiąca (11,2 pkt proc.).

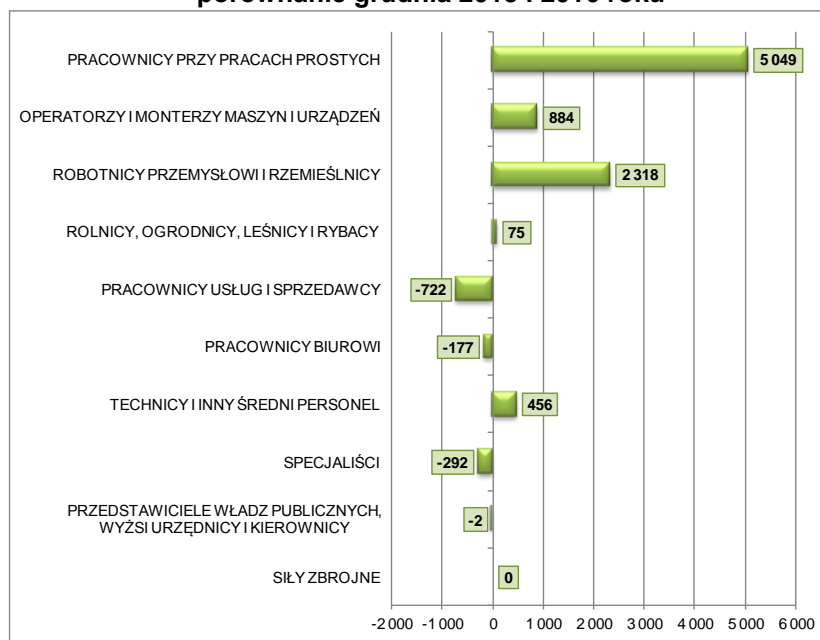
Wykres 7. Liczba wolnych miejsc pracy i miejsca aktywizacji zawodowej w województwie zachodniopomorskim w latach 2011 - 2016



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

Wzrost liczby zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy na obszarze województwa zachodniopomorskiego wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w 2016 roku zaobserwowano niemal we wszystkich grupach zawodów, największy w grupie **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** o 2 318 ofert oraz **Pracownicy przy pracach prostych** o 5 049 ofert. Spadek liczby wakatów odnotowano dla czterech grup, najwyższy w grupie **Pracownicy usług i sprzedawcy** o 722 oferty. W analizowanym okresie dla grupy **Siły zbrojne** nie zgłoszono do PUP żadnej oferty pracy.

Wykres 8. Zmiana w liczbie ofert pracy w województwie zachodniopomorskim według zawodów – porównanie grudnia 2015 i 2016 roku



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPiPS-01

2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Uwagi metodologiczne

Z uwagi na to, że dotychczas prowadzony monitoring stanowił jedynie diagnozę sytuacji obecnej Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zleciło opracowanie nowej metodologii prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Metodologia ta została przygotowana w 2012 roku na zlecenie Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych z Łodzi.⁶

Raport roczny za 2016 rok jest sporządzony w oparciu o nową metodologię. Do przygotowania zestawienia posłużyły dane o liczbie zarejestrowanych bezrobotnych

⁶ Metodologia wypracowana została w ramach projektu „Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy” zainicjowanego przez Departament Rynku Pracy i Polityki Społecznej (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Działanie 1.1 – Wsparcie systemowe instytucji rynku pracy).

i ofertach pracy z systemu Syriusz oraz przygotowane przez WUP w Szczecinie dane o liczbie ofert pracy zamieszczanych w Internecie.⁷

Na ogólnopolskim portalu internetowym pod adresem <http://mz.praca.gov.pl> można zapoznać się z wynikami monitoringu zawodów zarówno dla kraju jaki i dla województw oraz poszczególnych powiatów.

Podstawowymi miernikami stosowanymi w monitoringu do określenia deficytu bądź nadwyżki zawodu są:

Wskaźnik dostępności ofert pracy

$$B/O_t^k = \frac{\bar{B}_t^k}{\bar{O}_t^k}$$

gdzie: \bar{B}_t^k - średniomiesięczna liczba bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t,

\bar{O}_t^k - średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy w grupie zawodów k w okresie t.

Miernik informuje o dostępności oferty pracy w danej grupie elementarnej. Im wyższa wartość miernika tym dostępność niższa.

Wskaźnik długotrwałego bezrobocia

$$WDB_t^k = \frac{DB_t^k}{\bar{B}_t^k} * 100$$

gdzie: DB_t^k - liczba długotrwanie bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t,

\bar{B}_t^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t.

Wartość miernika informuje o tym, jaki odsetek bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów stanowią długotrwanie bezrobotni. Im większa wartość miernika tym więcej długotrwanie bezrobotnych w danej grupie elementarnej zawodów.

Wskaźnik płynności bezrobotnych

$$WPB_t^k = \frac{OB_t^k}{NB_t^k}$$

gdzie: OB_t^k – odpływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t,

NB_t^k - napływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t.

⁷ Badanie przeprowadzone przez WUP w Szczecinie na zlecenie Ministerstwa w październiku 2015 roku. Badaniem zostały objęte oferty pracy dostępne na portalu Zielona Linia. Dane z każdego poniedziałku i środy w miesiącu październiku były gromadzone w ogólnopolskim systemie Viator, weryfikowane przez WUP a następnie uogólniane na II półrocze 2015 roku.

Wartość miernika wskazuje na kierunek i natężenie ruchu bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k.

Tabela 2. Identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Zawody deficytowe	Wskaźnik dostępności oferty pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych
deficytowe	$B/O_t^k < 0,9$	$WDB_t^k \leq Me$ lub brak wartości	$WPB_t^k \geq 1$ lub brak wartości
zrównoważone	$0,9 \leq B/O_t^k \leq 1,1$	$WDB_t^k \leq Me$ lub brak wartości	$WPB_t^k \geq 1$ lub brak wartości
nadwyżkowe	$B/O_t^k > 1,1$ lub brak wartości	$WDB_t^k > Me$	$WPB_t^k < 1$

Źródło: Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy, Instytut Nauk Społeczno Ekonomicznych 2012 rok

Z przedstawionej tabeli wynika, że:

Zawody deficytowe to zawody, w których liczba dostępnych ofert pracy jest większa od średniego stanu bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym, odsetek długotrwałe bezrobotnych w tych zawodach jest nieznaczny, a odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody maksymalnie deficytowe to zawody, w których nie odnotowano bezrobotnych czyli wskaźnik dostępności oferty pracy wynosi zero.

Zawody zrównoważone to zawody, w których liczba ofert pracy jest zbliżona do liczby zarejestrowanych bezrobotnych, odsetek bezrobotnych długotrwałe jest nieznaczny, a odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody nadwyżkowe to zawody, w których występuje przewaga liczebna bezrobotnych nad dostępnymi ofertami pracy, bezrobocie długotrwałe jest relatywnie wysokie, a napływ bezrobotnych przewyższa ich odpływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody maksymalnie nadwyżkowe to takie, dla których nie ma żadnych ofert pracy tj. wskaźnik dostępności oferty pracy nie przyjmuje żadnych wartości (dzielenie przez zero).

Tabela 3. Ranking elementarnych grup zawodów deficytowych i nadwyżkowych w 2016 roku

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód maksymalnie deficytowy	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów metalurgicznych
	zawód deficytowy	Uliczni sprzedawcy żywności
		Planiści produkcyjni
		Urzędnicy do spraw świadczeń społecznych
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Farmaceuci bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Urzędnicy do spraw podatków
		Pracownicy świadczący usługi na ulicach
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Agenci ubezpieczeń
		Magazynierzy i pokrewni
		Kierownicy do spraw finansowych
		Projektanci aplikacji sieciowych i multimedialnych
		Administratorzy systemów komputerowych
		Nauczyciele szkół specjalnych
		Projektanci i administratorzy baz danych
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Przedstawiciele handlowi
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Kierownicy operatorzy wózków jezdniowych
		Audiofonolodzy i logopedzi
		Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości
		Kierownicy autobusów i motorniczowie tramwajów
		Technicy sieci internetowych
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Sadownicy
		Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni
		Pomoce domowe i sprzątaczkę
		Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru
		Strażacy
		Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni
		Monterzy linii elektrycznych
		Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni
		Sprzedawcy na targowiskach i bazarach
		Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetworstwa metali
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Piloci statków powietrznych i personel pokrewny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie mz.praca.gov.pl

3. Analiza umiejętności i uprawnień

Analiza umiejętności i uprawnień na rynku pracy to kolejny element nowej metodologii monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. W zaleceniach metodologicznych podkreślono konieczność powiązania jej z zawodami co pozwoli na wskazanie niedopasowań w strukturze kwalifikacyjno-zawodowej. Zestawienie popytu i podaży na umiejętności i uprawnienia w podziale na wielkie grupy zawodów, umożliwi odpowiedź na pytanie, czy cechy posiadane przez bezrobotnych w danych grupach zawodów są poszukiwane przez pracodawców w ofertach pracy. Jeśli większość umiejętności i uprawnień, które najczęściej posiadają bezrobotni pokrywa się z tymi, które występują po popytowej stronie rynku pracy – to mówimy o równowadze na rynku pracy w tym zakresie. Natomiast, gdy w wyniku przeprowadzonej analizy – umiejętności i uprawnienia poszukiwane przez pracodawców w ofertach pracy są zupełnie inne, niż te posiadane przez bezrobotnych w danej grupie zawodów – można wysnuć wniosek o niedopasowaniu struktury kwalifikacyjno-zawodowej na badanym rynku pracy. W przypadku analizy umiejętności i uprawnień dopuszcza się, by bezrobotny (bądź oferta pracy) charakteryzował (a) się więcej niż jedną cechą. W związku z tym, wyliczone odsetki nie będą się sumowały do 100%.

Tabela 4. Umiejętności i uprawnienia według wielkich grup zawodów w 2016 roku

Kod grupy zawodów	Wielka grupa zawodów	STRONA PODAŻOWA RYNKU PRACY		STRONA POPYTOWA RYNKU PRACY	
		Umiejętności posiadane przez bezrobotnych	Odsetek bezrobotnych (%)*	Umiejętności wymagane w ofertach pracy	Odsetek ofert pracy (%)**
1	PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,25	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	2,31
		Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,25	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	1,65
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,25	Zarządzanie ludźmi/ przywództwo	1,63
		Współpraca w zespole	0,25	Znajomość języków obcych	1,04
		Wywieranie wpływu	0,25	Planowanie i organizacja pracy własnej	0,84
2	SPECJALIŚCI	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,19	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	1,66
		Współpraca w zespole	0,18	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,59
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,14	Znajomość języków obcych	0,57

Kod grupy zawodów	Wielka grupa zawodów	STRONA PODAŻOWA RYNKU PRACY		STRONA POPYTOWA RYNKU PRACY	
		Umiejętności posiadane przez bezrobotnych	Odsetek bezrobotnych (%)*	Umiejętności wymagane w ofertach pracy	Odsetek ofert pracy (%)**
		Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,11	Komunikacja ustna/komunikatywność	0,40
		Planowanie i organizacja pracy własnej	0,11	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,32
3	TECHNICZY I INNY ŚREDNI PERSONEL	Współpraca w zespole	0,24	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	1,74
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,19	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,57
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,15	Komunikacja ustna/komunikatywność	0,50
		Komunikacja ustna/komunikatywność	0,08	Znajomość języków obcych	0,46
		Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,05	Wykonywanie obliczeń	0,37
4	PRACOWNICY BIUROWI	Współpraca w zespole	0,16	Wywieranie wpływu	1,69
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,12	Znajomość języków obcych	1,22
		Komunikacja ustna/komunikatywność	0,08	Zarządzanie ludźmi/przywództwo	1,08
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,08	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,85
		Znajomość języków obcych	0,08	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,54
5	PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY	Współpraca w zespole	0,27	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	0,58
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,12	Wykonywanie obliczeń	0,46
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,10	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,33
		Planowanie i organizacja pracy własnej	0,08	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	0,28
		Komunikacja ustna/komunikatywność	0,08	Komunikacja ustna/komunikatywność	0,28
6	ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	Współpraca w zespole	0,14	Komunikacja ustna/komunikatywność	1,59

Kod grupy zawodów	Wielka grupa zawodów	STRONA PODAŻOWA RYNKU PRACY		STRONA POPYTOWA RYNKU PRACY	
		Umiejętności posiadane przez bezrobotnych	Odsetek bezrobotnych (%)*	Umiejętności wymagane w ofertach pracy	Odsetek ofert pracy (%)**
		Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,10	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	1,59
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,10	Przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność	1,59
		Komunikacja ustna/komunikatywność	0,05	Współpraca w zespole	1,59
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,05	Zarządzanie ludźmi/przywództwo	1,59
7	ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	Współpraca w zespole	0,23	Współpraca w zespole	0,28
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,13	Planowanie i organizacja pracy własnej	0,27
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,07	Znajomość języków obcych	0,25
		Planowanie i organizacja pracy własnej	0,07	Komunikacja ustna/komunikatywność	0,25
		Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,06	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,24
8	OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	Współpraca w zespole	0,33	Znajomość języków obcych	3,15
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,22	Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	2,00
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,14	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,37
		Komunikacja ustna/komunikatywność	0,11	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,37
		Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	0,08	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,29
9	PRACOWNICY WYKONUJĄCY PRACE PROSTE	Współpraca w zespole	0,24	Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	1,74
		Obsługa komputera i wykorzystanie Internetu	0,08	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	0,65
		Komunikacja ustna/komunikatywność	0,07	Planowanie i organizacja pracy własnej	0,51
		Planowanie i organizacja pracy własnej	0,07	Komunikacja ustna/komunikatywność	0,48

Kod grupy zawodów	Wielka grupa zawodów	STRONA PODAŻOWA RYNKU PRACY		STRONA POPYTOWA RYNKU PRACY	
		Umiejętności posiadane przez bezrobotnych	Odsetek bezrobotnych (%)*	Umiejętności wymagane w ofertach pracy	Odsetek ofert pracy (%)**
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,05	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie mz.praca.gov.pl

* Odsetek bezrobotnych wyliczany jest jako iloraz stanu bezrobotnych z danym uprawnieniem w ramach wielkiej grupy zawodów do całkowitego stanu bezrobotnych w ramach wielkiej grupy zawodów.

** Odsetek ofert pracy liczony jest jako iloraz napływu ofert pracy, w których dana kwalifikacja jest wymagana do całkowitego napływu ofert pracy w ramach danej wielkiej grupy zawodów (PUP+Internet).

4. Analiza rynku edukacyjnego

Uzupełnieniem wnioskowania o deficycie bądź nadwyżce zawodu, dokonanej na podstawie metody rankingowej, powinna być poszerzona analiza rynku edukacyjnego. Opisywana analiza posłuży w głównej mierze do określenia kierunków szkoleń bezrobotnych oraz korekty poziomu i struktury treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i niższym.

Tabela 5. Bezrobotni bez zawodu w 2016 roku

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym bez zawodu	Odsetek bezrobotnych bez zawodu (%)*
Ogółem	65 748	9 100	13,84
wg poziomu wykształcenia:			
gimnazjalne i poniżej	21 975	5 858	26,66
zasadnicze zawodowe	17 220	358	2,08
średnie ogólnokształcące	7 451	2 030	27,24
policealne i średnie zawodowe	12 008	728	6,06
wyższe	7 094	126	1,78
wg typu ukończonej szkoły:			
zasadnicza szkoła zawodowa	5 301	235	4,43
szkoła przysposabiająca do pracy	12	8	66,67
technikum	2 569	543	21,14
liceum ogólnokształcące	3 838	1 282	33,40
liceum profilowane	180	42	23,33
technikum uzupełniające	74	7	9,46
liceum uzupełniające	274	39	14,23
szkoła policealna	924	80	8,66
wyższa	4 521	95	2,10
brak danych źródłowych	48 055	6 769	14,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie mz.praca.gov.pl

*Odsetek bezrobotnych wyliczany jest jako stosunek bezrobotnych bez zawodu wg stanu w końcu okresu sprawozdawczego do ogółu bezrobotnych w ramach danej analizowanej kategorii.

Tabela 6. Studenci na ostatnim roku studiów wyższych według kierunku kształcenia w roku akademickim 2016 /2017

Kierunek kształcenia	Liczba studentów na ostatnim roku studiów wyższych w bieżącym roku akademickim	Liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym - stan na 31 grudnia
Pedagogika	413	624
Ekonomia	193	486
Administracja	180	201
Zarządzanie	259	161
Budownictwo	279	104
Socjologia	28	98
Turystyka i rekreacja	156	98
Prawo	338	97
Zarządzanie i marketing		80
Politologia	9	72
Finanse i rachunkowość	321	71
Transport	143	64
Europeistyka	54	63
Fizjoterapia	135	63
Wychowanie fizyczne	162	61
Mechanika i budowa maszyn	396	52
Kosmetologia	49	51
Nawigacja	410	50
Informatyka	187	49
Logistyka	259	44
Technologia żywności i żywienia człowieka	112	43
Zarządzanie i inżynieria produkcji	159	42
Inżynieria środowiska	68	38
Ochrona środowiska	13	38
Finanse i bankowość		34
Architektura i urbanistyka	86	33
Filologia polska	19	31
Rolnictwo	23	31
Zootechnika	24	30
Kierunek lekarski	243	29
Filologia		28
Filologia angielska (specjalność lub kierunek)	193	28
Stosunki międzynarodowe	53	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie mz.praca.gov.pl

5. Analiza lokalnego rynku pracy

Analiza lokalnego rynku pracy pozwala w kompleksowy sposób na przedstawienie zależności i zmian jakie zachodzą w strukturze zawodowo - kwalifikacyjnej. Umożliwia określenie potencjału siły roboczej w ujęciu lokalnym według wielkich grup zawodów.

Tabela 7. Podstawowe charakterystyki rynku pracy (w tys. osób) według wielkich grup zawodów w 2016 roku (stan na koniec kwartału)

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Okres sprawozdawczy	Liczba pracujących	Liczba wolnych miejsc pracy	Wskaźnik wolnych miejsc pracy (w %)
PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNIICY I KIEROWNICY	I kwartał	36,4	0,0	0,12
	II kwartał	36,8	0,1	0,17
	III kwartał	38,3	0,1	0,14
	IV kwartał	37,8	0,0	0,13
	przeciętna w roku	37,3	0,1	0,14
SPECJALIŚCI	I kwartał	80,9	0,4	0,48
	II kwartał	79,2	0,5	0,57
	III kwartał	78,9	0,4	0,56
	IV kwartał	79,5	0,5	0,57
	przeciętna w roku	79,6	0,4	0,54
TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	I kwartał	36,9	0,3	0,81
	II kwartał	36,8	0,2	0,51
	III kwartał	37,8	0,3	0,72
	IV kwartał	38,2	0,2	0,50
	przeciętna w roku	37,4	0,2	0,64
PRACOWNICY BIUROWI	I kwartał	54,6	0,4	0,66
	II kwartał	50,1	0,9	1,75
	III kwartał	50,0	0,4	0,82
	IV kwartał	48,2	0,3	0,58
	przeciętna w roku	50,7	0,5	0,95
PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY	I kwartał	50,7	0,4	0,71
	II kwartał	62,5	2,7	4,16
	III kwartał	56,6	1,5	2,53
	IV kwartał	53,3	1,9	3,52
	przeciętna w roku	55,8	1,6	2,83
ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	I kwartał	3,6	0,0	0,36
	II kwartał	3,2	0,1	2,04
	III kwartał	3,4	0,1	1,96
	IV kwartał	3,5	0,0	0,57
	przeciętna w roku	3,4	0,0	1,21
ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	I kwartał	64,8	1,5	2,32
	II kwartał	64,5	1,2	1,79
	III kwartał	63,2	1,7	2,57
	IV kwartał	60,7	1,4	2,19
	przeciętna w roku	63,3	1,4	2,22
OPERATORZY I MONTERZY	I kwartał	46,2	0,4	0,90

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Okres sprawozdawczy	Liczba pracujących	Liczba wolnych miejsc pracy	Wskaźnik wolnych miejsc pracy (w %)
MASZYN I URZĄDZEŃ	II kwartał	47,2	0,6	1,29
	III kwartał	47,6	0,4	0,88
	IV kwartał	48,7	0,5	0,92
	przeciętna w roku	47,4	0,5	1,00
PRACOWNICY WYKONUJĄCY PRACĘ PROSTE	I kwartał	39,3	0,5	1,33
	II kwartał	40,6	0,4	1,02
	III kwartał	40,3	0,2	0,59
	IV kwartał	39,2	0,2	0,56
	przeciętna w roku	39,9	0,4	0,87
Ogółem	I kwartał	413,4	4,0	0,95
	II kwartał	420,9	6,6	1,54
	III kwartał	416,1	5,1	1,20
	IV kwartał	409,0	5,0	1,20
	przeciętna w roku	414,9	5,1	1,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie mz.praca.gov.pl

6. Prognoza rynku pracy

Część prognostyczna monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych opiera się na corocznym badaniu kwestionariuszowym przedsiębiorstw w celu określenia kierunków szkolenia bezrobotnych dla zapewnienia spójności z potrzebami rynku pracy.

Tabela 8. Grupy zawodów o szacowanym największym wzroście wskaźnika struktury pracujących w latach 2015 i 2020

Kod	Nazwa grupy zawodów	Wskaźnik struktury (%)	Wskaźnik struktury (%)	Zmiana (pkt. proc.)
		2015 rok	2020 rok	
7	ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	14,10 %	17,02 %	2,9223
6	ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	4,37 %	6,72 %	2,3461
4	PRACOWNICY BIUROWI	5,42 %	6,97 %	1,5453
8	OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	9,03 %	9,64 %	0,6139
0	SIŁY ZBROJNE	1,74 %	1,81 %	0,0687
9	PRACOWNICY WYKONUJĄCY PRACĘ PROSTE	8,47 %	8,23 %	-0,2363
5	PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY	16,82 %	16,02 %	-0,8043
1	KIEROWNICY	6,80 %	5,89 %	-0,9165
3	TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	13,86 %	12,07 %	-1,7939
2	SPECJALIŚCI	19,39 %	15,64 %	-3,7454

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie mz.praca.gov.pl